

Je normální O SOBĚ POCHYBOVAT

NA PRVNÍ POHLED PŮSOBÍ SPISOVATELKA A TERAPEUTKA IVA HADJ MOUSSA JAKO KŘEHKÁ ŽENA. ZDÁNÍ ALE KLAME – JEDNOU Z JEJÍCH VÁŠNÍ JE NAPŘÍKLAD HEAVY METAL! NÁŠ ROZHOVOR MĚL BÝT PŘEDEVŠÍM O JEJÍCH PROFESNÍCH ZAČÁTCÍCH A O TOM, KDE HLEDÁ NÁMĚTY SVÝCH KNIH. DOSTALY JSME SE VŠAK I K TÉMATŮM SEBEVĚDOMÍ A NUTNOSTI NEBÝT SE SEBOU NIKDY ÚPLNĚ SPOKOJENÁ.

A si vás nepřekvapí, že se nejprve zeptám na vaše příjmení. Jak jste k němu přišla?

Manželův tatínek pocházel z Alžírsku. Jeho rodiče se seznámili v Praze, kde matka studovala psychologii a otec medicínu. Měli dvě děti a žili spolu poté několik let v Alžíru. Když se ale rozvedli, maminka se přestěhovala s mým mužem a jeho bratrem zpět do Prahy. Mé příjmení se čte Hadž Musa.

Míváte s ním problémy?

Občas ano. To, že někdo neví, jak se vyslovuje, je naprosto normální, sama bych také tápala. Až na jednu výjimku, kdy nám jeden pán odmítl pronajmout byt, s ním problém nemám. Kvůli příjmení si nás zkrátka zaškatulkoval, vlastně ani nevím kam.

Stejně jako vaše tchyně jste vystudovala psychologii. Jak dlouho jste se oboru věnovala?

Rok po škole jsem pracovala v pedagogicko-psychologické poradně v Brně a potom na témže pracovišti v Bruntále. Zjistila jsem ale, že mi nevyhovuje zabývat se diagnostikou dětí. Chodily k nám maminky, protože měly dojem, že jejich potomci mají problém se soustředěním nebo poruchou učení. Mým úkolem bylo dát dítěti Wechslerův test inteligence a podle toho vystavit

doporučení třeba na odklad školní docházky. Záhy se ukázalo, že tohle nebude má cesta. Připadalo mi nefér rozhodovat po hodinovém vyšetření o budoucnosti dětí. Kolikrát se jim naměřilo určité číslo, na základě kterého se měly poslat třeba do pomocné školy. Na druhou stranu už ale nikdo nezkoumal, jestli se dané dítě na ten den dobře vyspalo, zda ho něco netrápí, nebo není nervózní. Jestli třeba v předchozích letech bylo zvyklé pracovat s obrázky, které v testu jsou, a podobně.

Chodí rodiče do poradny někdy i zbytečně?

Když máte ohledně dítěte pochybnosti, nikdy není od věci navštívit odborníka. Ať už je to terapeut, nebo právě pedagogicko-psychologická poradna. Ta je vhodná nejen pro malé děti, ale třeba i pro žáky devátých ročníků, kteří nevědí, kam se ubrat. Dostávají testy, které odhalí, k čemu student inklinuje. I když si myslím, že vnímavý rodič to pozná sám. Jsou ale i rodiče, kteří mají o dítěti jasnou představu, třeba že bude lékařem, ale mýjí se s realitou. Upřímně si ale myslím, že nelze udělat jakýkoli závěr za pouhou hodinu. Dítě by se mělo sledovat delší dobu.

Kam jste se tedy profesně vydala dál?

Dostala jsem nabídku jít pracovat do Centra dopravního výzkumu. Byla to velmi zajímavá zkušenost. Působila jsem na odboru lidského faktoru v dopravě, zkoumali

jsme chování řidičů, třeba agresivitu za volantem. Byli jsme u toho, když se u nás zaváděl bodový systém. Nevěděli jsme, jak veřejnost přesvědčit, že je to dobrá cesta.

A máte pocit, že je to správné řešení?

Doufám, že ano, že pro některé lidi je zisk „trestných“ bodů strašák. Myslím si ale, že v něčem by kritéria mohla být přísnější, v něčem zase mírnější. Body by se měly udílet skutečně jen v případě, že se chováme nebezpečně. V Centru dopravního výzkumu jsem měla možnost využít i druhý obor, který jsem vystudovala, tedy žurnalistiku a mediální studia. Vždy mě bavilo psaní a svět reklamy a v praxi jsem k tomu přičichla právě v této práci. Dělalí jsme si přehled o kampaních, které fungovaly v jiných zemích, kde se bodový systém zaváděl. Velkým tématem byl i alkohol za volantem. Zaujalo mě, jak tuto problematiku uchopili v Rakousku, kde dělali osvětu v tom smyslu, aby si lidé, kteří jezdí na zábavy nebo diskotéky autem, vždy určili jednoho „Boba“. To byl člověk z party, který ten večer nepil a měl za úkol všechny bezpečně dovézt domů. Tyto kampaně mohou fungovat a věřím, že i fungují.

I proto jste se vydala do světa reklamy?

Ano. Napsala jsem do několika pražských reklamních agentur s dovětkem, že nemám praxi, ale chtěla bych to zkusit. Z jedné se mi ozvali, zadali mi úkol na vytvoření rádiového spotu a nabídli mi místo copywritera.

Proč jste si zvolila Prahu a nezůstala v Brně?

Z osobních důvodů. V Brně jsem žila s prvním manželem. Brala jsem si ho hodně mladá a začalo to mezi námi skřípat. Potřebovala jsem utéct. S koncem manželství jsem chtěla začít někde jinde a úplně od začátku. Spálit za sebou mosty. Se synem jsme se tedy odstěhovali do Prahy a já se začala živit reklamou. K Brnu mám ale vřelý vztah. Často tam se současným manželem jezdíme.

Z pohledu psychologičky – je dobré pálit mosty?

Někdy není špatné udělat ostrý stříh, když člověk cítí, že je ho třeba. Nemusí to být špatné, ale ne vždy to pomůže.

K psychologii jste se tedy již nevrátila?

Cesty osudu jsou nevyzpytatelné, takže zhruba před rokem jsem si k ní opět našla cestu. Pracuji dva dny v týdnu jako psychoterapeutka v jedné soukromé praxi. Věnuji se hlavně dětem a dospívajícím. Je to hodně náročné, protože se

setkávám s těžkými, zapeklými případy. Zároveň mám ale pocit, že dělám něco, co má smysl. Když zjistím, že jsem někomu pomohla se posunout, těší mě to. I když se říká, že by se sebou terapeut neměl být nikdy úplně spokojený a je normální o sobě pochybovat. Což dělám dost.

Proč?

Když jsem začínala, v prvních týdnech a měsících jsem si myslela, že toho nechám. Nosila jsem si práci domů a trápila se jednotlivými případy. Měla jsem pocit, že selhávám. Každý terapeut, který tuto práci aktivně vykonává, musí mít svého supervizora, se kterým projednává nejen problémy pacientů a postup, ale i vlastní pocity, které se k tomu vážou. Hodně mi to pomáhá, protože vím, že mé pochyby nad sebou samou jsou přirozené. I terapeuti s dvacetiletou zkušeností je mají a říkají si, že by mohli svou práci dělat lépe a efektivněji.

Jak na sobě v tomto ohledu pracujete?

Velmi důležité je znát svou sebehodnotu, ovšem je těžké se k ní propracovat. Je ale tím nejcennějším, co máme. Teď

mám třeba klientky kolem třinácti let, které mají sebelásku nulovou nebo ještě netuší, na čem ji postavit. Je to boj. Já sama jsem získala sebevědomí až v posledních letech, ale s pochybnostmi to vůbec nesouvisí. Člověk musí najít balanc, kdy na sebe být přísný a kdy si naopak říct, že se nic neděje, když se něco nepovedlo. Velkým stavebním kamenem sebevědomí je i vytyčení hranic, a to nejen sama k sobě, ale i ke svému okolí. Je dobré umět odmítnout a říct svůj názor. V tomto má mladší generace značnou výhodu oproti té naší. Už jsou k tomu vedeni z domova. Já bych si autoritám nedovolila říct to, co si dovolí můj syn.

Myslíte si, že je posunutí hranic správné?

V určitém ohledu ano. Je dobře, že už si mladí lidé nenechají tolik líbit. Když

mají pocit, že jsou v právu a chtějí se obhájit, dokážou se ozvat. Jsem ale možná tak trochu stará škola v tom smyslu, že nějaká hierarchie by měla stále fungovat.

Pojďme se nyní přesunout k vaší spisovatelské dráze. Čerpáte při vytváření postav ze své znalosti psychologie?

U poslední knihy Havířovina jsem se do duše hlavní hrdinky ponořila stejně jako do své vlastní. Román vypráví o ženě, která utekla ze složité životní situace. A teď – jak si spolu povídáme – mi dochází, že jsem prožila něco podobného. Ona však na rozdíl ode mě utekla k rodičům na vesnici. Neřekla bych ale, že vědomě pracuji s psychologickými teoriemi nebo poučkami. Na druhou stranu všechny zkušenosti, které jsem praxí získala, se v mých knihách určitým způsobem promítají. Když se někdo s něčím v životě vyrovnává – ať už s životním selháním, nebo se vztahovými či profesními problémy – může se v Havířovině najít. Díky tomu, že se moje hrdinka rozhodne psát knihu a má téma, ke kterému se

IVA HADJ MOUSSA (44)

- Narodila se v Písku.
- Vystudovala psychologii na Masarykově univerzitě v Brně a má bakalářský titul z oboru žurnalistika a mediální studia.
- Pracovala v pedagogicko-psychologické poradně v Brně a Bruntále, posléze se přestěhovala do Prahy a živila se psaním reklamních textů. V hlavním městě žije s druhým manželem a synem Tondou.
- Napsala knihy Šalina do stanice touha, Hlavně na to nemysli, Démon ze sídliště, Fejetony do kabelky a Havířovina.
- Více na instagramu @ivamusu.

„Na neprobádaná místa se vydávám moc ráda jen jako spisovatelka. Jinak jsem konzervativní typ, který nemá změny moc rád.“

upne, zjišťuje toho mnoho o sobě i svém okolí, což na ni má ozdravný účinek. Jedna čtenářka mi psala, že jí čtení připadalo až terapeutické. Určitá psychologie se tam tedy odráží, i když neplánovaně.

Havířovina je napsána v první osobě. Co všechno máte s hlavní hrdinkou společného, kromě toho, že také pálila mosty a je spisovatelkou.

Už jsem zmínila, že o sobě stále pochybuji. Když jsem psala Havířovinu, měla jsem několikrát chuť skončit a začít s něčím jiným. Přestala jsem jejímu tématu důvěřovat. Přišlo mi hloupé a povrchní. Dopřála jsem si odstup a pak se k němu vrátila, abych získala jiný pohled. Usoudila jsem, že to vůbec není tak špatné, a pokračovala. Stále se mi ale v hlavě honilo, jestli se kniha bude vůbec někomu líbit a bude čtenáře bavit. A přesně s tím se při psaní potýká také má hrdinka. V tom jsme si opravdu podobné. Jsou autoři, kterým je jedno, co na jejich knihu kdo řekne, a pak ti, kteří píšou hlavně proto, aby se to lidem líbilo. Já se nacházím někde mezi tím. Člověk by neměl nést břímě, kdy si neustále klade otázky, jestli se všem zavděčí. Každé umění by mělo vycházet hlavně z autora a nějakým způsobem ho zrcadlit. Osobně ale upřednostňuji čtivé knížky, kdy se nemusím s textem vyloženě popasovávat, a o to se snažím i jako autorka. Doufám, že nekladu čtenáři příliš velký odpor.

Jak se to vezme. Kniha nemá jasný konec, což ne každý čtenář vítá. Proč jste se tak rozhodla?

Ponechala jsem prostor pro čtenářovy vlastní myšlenky. Za mě Havířovina skončila dobře, ale každý může mít jiný pohled. Určitě by mnohé zajímalo, co bude s hrdinkou dál. Fakt je, že tato kniha reflektuje realitu. Když žijeme, taky přece na povel neskončíme na poslední stránce. Náš příběh totiž neustále pokračuje, nikdy nevíme, co se stane další den a kam se bude náš život dál ubírat.

Havířovina je vaše čtvrtá kniha a od těch předešlých se ve způsobu psaní hodně liší. Proč jste nevsadila na to, co už se osvědčilo?

Nebylo to plánované, téma Havířoviny ke mně samo přišlo. V mnoha věcech jsem konzervativní. Nejsem typ, který by neustále vyhledával nové zážitky. Nemám ráda velké změny a potrpím si na své zaběhané rituály. Zrovna v tvorbě ale ráda zkusím něco nového. Třeba v knize Démon ze sídliště jsem

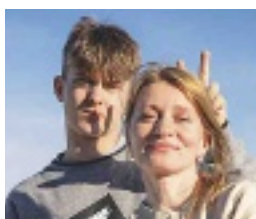

Z JEJÍHO ŽIVOTA

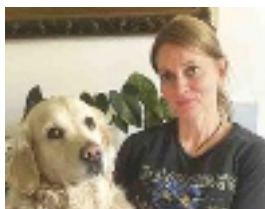
JAKO PSYCHOTERAPEUTKA SI JE IVA DOBŘE VĚDOMA, ŽE ČAS SAMA PRO SEBE A ČAS PRO RODINU JSOU NEJDŮLEŽITĚJŠÍ. A DOKÁŽE SI JICH ŘÁDNĚ UŽÍT!

Životní lásky

Propadla heavy metalu. „S manželem na festivalu Basinfirefest ve Spáleném Poříčí před vystoupením oblíbené kapely Ghost.“

Syn Tonda

„S patnáctiletým synem při návštěvě bulharského města Varna. Tak jako každý teenager se nerad fotí.“

Čtyřnohý mazlíček

„V tvůrčí činnosti mě často podporuje fenka zlatého retrievra jménem Dory.“

zvolila vyprávění z pohledu šestnáctiletého kluka. Stejně jako Havířovina je psána v první osobě. Pojednává o teenagerovi, který pochází z Tábora a poslouchá heavy metal. Chvillemi jsem se bála, že selžu a nepopíšu příběh dostatečně autenticky. Dostala jsem ale krásné ohlasy, zejména od mužů, kteří mi psali, že se díky knize vrátili do dětských let. Myslím, že dospívání prožíváme bez ohledu na pohlaví podobně. Všichni se vymezujeme a hledáme si své místo.

Máte patnáctiletého syna, takže jste se mohla inspirovat i u něj. Jaký je?

Loni na podzim se zamiloval do filmu. Líbilo by se mu být jeho tvůrcem. Buď kameramanem, nebo režisérem. Začali jsme řešit možnosti studia a našli výbornou střední školu, kam po prázdninách nastupuje. Je sice soukromá, ale nenapadá mě, do čeho lépe investovat než do vzdělání dětí.

Když ráda otevíráte stále nová témata a nebojíte se experimentovat, jaká bude vaše další kniha?

Má pracovní název Heavy souls a tématem trochu navazuje na Démona ze sídliště. I v této knize bude hrát roli hudba – opět metal. Už to ale nebude o šestnáctiletých klucích, ale o partě čtyř chlapů kolem padesátky. Snažila jsem se nějakým způsobem zpracovat krizi středního věku. Kniha má podtitul: Dokáže metal vyřešit krizi stárnoucích bílých mužů? Při psaní jsem čerpala ze svého okolí a myslím si, že některé postřehy jsou velmi trefné. Upřímně, někdy mi připadá, že je naše společnost k mužům až moc kritická. Rukopis už je na světě, ale ještě na něm bude hodně práce.

V čem podle vás opačně pohlaví příliš kritizujeme?

Myslím si, že stejně jako my ženy to také nemají v leccems jednoduché. Můžeme je kritizovat za různé názory, ale to můžeme každého, a nejen proto, že „je to chlap“. Řekla bych, že další kniha bude nejen oslavou metalu, ale i mužské pospolitosti a síly jejich přátelství. Muži potřebují kamarády, aby vypustili stres. Při psaní jsem se na ně koukala kriticky a současně s určitou shovívavostí a pochopením.

Jak vypadá váš systém práce?

Jsem nesystematická. Někteří autoři si dělají mapy a šipečky a dopředu vědí, o čem příběh bude, ale já to takto vůbec

nemám. Hlavní je pro mě nosná myšlenka a téma. Občas jsem při psaní překvapovala i sama sebe. Kolikrát jsem ráno nevěděla, kam se večer dostanu. Své metodě říkám intuitivní. Chtěla bych být trochu systematictější, protože u některých žánrů je to žádané. Když chcete napsat dobrý thriller nebo detektivní román, intuitivně to nejde. Vše musí být dokonale promyšlené. Tyto autory nesmírně obdivuji! Jednou bych taky chtěla napsat dobrou detektivku.

Radíte se s někým ohledně psaní?

Ne, výsledek je vždy pro všechny překvapení. Rukopis Heavy souls jsem poslala do redakce bez toho, aby ho někdo četl. Ráda bych ho ale dala před vydáním přečíst ještě někomu z metalové komunity, aby se tam neobjevily nějaké nepřesnosti v názvech.

Jste metalová fanyнка. Kdo vás k této muzice přivedl?

Od puberty jsem poslouchala hard rock. K extrémnějšímu žánru mě přivedl manžel, který chodil na koncerty nejdřív sám a já se po určité době odhodlala jít s ním. Asi před pěti lety jsme spolu jeli na jeden koncert do Ostravy a mě to pohltilo. Od té doby jsem velká fanyнка. Je to náš společný koníček. Nemáme auto, bydlíme v pronajatém bytě a jedině, za co utrácíme, jsou koncerty. Podporujeme kulturu.

K psaní knih a práci terapeutky zvládáte ještě natáčení podcastů. O čem jsou?

K tomu jsem se dostala taky náhodou. Přítel jedné mé kamarádky přišel s nápadem, že by chtěl natáčet podcast o financích. Nejdřív se mi do toho nechtělo, protože této oblasti nerozumím. Koncept byl ale takový, že on jako ekonom hledal právě někoho, kdo o financích nemá ani páru a bude se tak ptát za všechny, kteří jsou v tomto oboru ztraceni. Natáčeli jsme ho rok. Nedávno mě oslovila síť rádií s návrhem, abych pro ně natáčela podcast o psychologii. Jmenuje se Poslouchej mě a probíráme tam problémy dětské duše. Přes prázdniny máme volno, znovu začneme zase na podzim.

Jak si prázdniny užíváte?

Máme za sebou dovolenou v Albánii a teď budeme s manželem odjíždět do Jaroměře na největší metalový festival, tak už se moc těším. ■

TEREZA DUSOVÁ